

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 13 juni 2003

Ö 4510-01

KLAGANDE

Riksskatteverket, 171 94 SOLNA

MOTPARTER

1. Café Trubaduren Bellman Kommanditbolag, 916845-9981, c/o T.P.

Ombud: J.S.

2. advokaten M.K., i egenskap av konkursförvaltare

SAKEN

Betalningsskyldighet för arvode till konkursförvaltare

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Hovrätten för Västra Sverige, avd. 5, beslut den 15 november 2001 i mål

Ö 3380-01

Hovrättens beslut

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med ändring av hovrättens beslut fastställer Högsta domstolen tingsrättens be-

slut, såvitt nu är i fråga.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Riksskatteverket har yrkat att staten befrias från skyldigheten att betala 1.500 kr av konkursförvaltarens arvode.

Kommanditbolaget har bestritt ändring.

M.K. har vidhållit att arvodet bör utgå ur behållningen i boet.

SKÄL

Kommanditbolaget försattes på ansökan av Kronofogdemyndigheten i Göteborg i konkurs genom beslut av tingsrätten den 3 november 1998. Till stöd för ansökan åberopades en skatteskuld, jämte skattetillägg, på grund av skönstaxering. Efter resning avslog hovrätten konkursansökan genom beslut den 9 mars 2001. Beslutet grundades på att den påförda skatten och skattetillägget efter omprövning undanröjts av skattemyndigheten.

Frågan i målet gäller om staten skall, såsom hovrätten funnit, svara för viss del av det fastställda arvodet till konkursförvaltaren.

Enligt 14 kap. 2 § konkurslagen (1987:672) skall konkurskostnaderna utgå ur konkursboet framför andra skulder som boet har ådragit sig. I den mån konkurskostnaderna inte kan tas ur boet skall de – utom i vissa nu inte aktuella fall – betalas av staten. I 2 kap. 25 § samma lag föreskrivs att, om högre rätt upphäver ett beslut om konkurs, egendomen i boet skall återställas till gäldenären i den mån den inte behövs för betalning av konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig. Det primära ansvar för konkurskostnaderna som sålunda åvilar

gäldenären även i fall där högre rätt har upphävt konkursbeslutet har ansetts motiverat bl.a. för att förmå gäldenären att redan vid tingsrätten göra allt för att undvika ett konkursbeslut (prop. 1986/87:90 s. 206 f.). Bestämmelserna får anses tillämpliga även när ett konkursbeslut upphävs efter resning.

Det har i rättspraxis slagits fast att staten skall svara för konkurskostnaderna i den situationen att konkursbeslutet har undanröjts på grund av ett grovt rättegångsfel som består i att gäldenären har berövats möjligheten att i normal ordning framställa invändningar mot konkursansökningen (NJA 1998 s. 214; jfr NJA 2000 s. 703).

Ett icke lagakraftvunnet beskattningsbeslut ger staten behörighet att ansöka om skattegäldenärens försättande i konkurs (jfr NJA 1956 s. 417). Ett sådant beslut kan däremot inte utan vidare läggas till grund för bedömningen huruvida gäldenären är på obestånd, utan rätten skall då självständigt på grundval av materialet i målet pröva om och i vad mån det föreligger en skuld (se bl.a. NJA 1983 s. 688, 2001 s. 339, med hänvisningar, s. 548 och s. 731). Att en sådan självständig prövning av rätten äger rum får anses särskilt väsentligt i sådana fall då den uppgivna skulden inte tidigare har prövats av domstol (jfr Europadomstolens domar den 23 juli 2002 i målen J. mot Sverige samt Västberga Taxi AB och V. mot Sverige).

Vid tingsrättens förhandling den 3 november 1998 var kommanditbolaget inte företrätt, enligt senare lämnad uppgift därför att dess ställföreträdare akut insjuknat. Bolagets invändningar mot konkursansökningen var dock väl kända för tingsrätten på grund av vad som anförts av bolaget vid de fyra föregående förhandlingstillfällena. Tingsrätten antecknade att kronofogdemyndigheten uppgivit sig ha inhämtat från en tjänsteman vid skattemyndigheten att myndigheten inte

på grund av bolagets begäran om omprövning skulle ändra skattebeslutet.

Tingsrätten har därefter i sitt beslut kommit till slutsatsen att staten hade en fordran på gäldenären samt tillämpat presumtionsregeln i 2 kap. 8 § konkurslagen. Tingsrätten får därmed anses ha gjort den prövning av en icke lagakraftvunnen exekutionstitel som ankommer på rätten.

Det som sålunda förekom vid tingsrättens beslut om att försätta kommanditbolaget i konkurs utgör inte något förhållande som med frångående av bestämmelserna i 14 kap. 2 § konkurslagen kan grunda ett primärt betalningsansvar för staten. Det finns inte heller något annat bärande skäl som föranleder att staten skulle till någon del ha ett primärt ansvar för konkurskostnaden. Staten skall därför befrias från den av hovrätten ålagda betalningsskyldigheten.

_____

_____

_____

I avgörandet har deltagit: justitieråden Lars K Beckman, Thorsson (referent),
Regner (skiljaktig), Lundius och Dahllöf
Föredragande revisionssekreterare: Hullmann

HÖGSTA DOMSTOLEN

Bilaga till
PROTOKOLL
2003-05-20Mål nr
Ö 4510-01

Justitierådet Regner är skiljaktig och anför:

”Konkursbeslutet den 3 november 1998 grundade sig i allt väsentligt på statens fordran avseende mervärdesskatt jämte skattetillegg, dröjsmålsränta och avgifter till ett sammanlagt belopp av 64.771 kr. Gentemot denna fordran hade bolaget åberopat en motfordran på staten som gällde för mycket påford mervärdesskatt. Denna motfordran visade sig genom omprövningsbeslutet den 14 februari 2000 uppgå till 85.878 kr, varav 82.138 kr återbetalades till bolaget. Det återbetalade beloppet översteg alltså den vid konkursbeslutet åberopade konkursfordringen. På grund härav beviljades resning och lämnades konkursansökningen utan bifall.

Som Högsta domstolen anmärkt i rättsfallet NJA 1998 s. 214 motiveras bestämmelsen i 2 kap. 25 § konkurslagen om gäldenärens kostnadsansvar av att ett sådant ansvar är ägnat att förmå gäldenären att redan i tingsrätten göra allt för att undvika ett konkursbeslut (jfr prop. 1986/87:90 s. 206 f.). I rättsfallet ansågs detta skäl inte ha bärkraft i det fall som det där förevarande, nämligen då gäldenären till följd av felaktig delgivning betagits sin rätt att i normal utsträckning medverka i processen. Högsta domstolen fann att den nämnda bestämmelsen om konkursboets primära ansvar för konkurskostnaderna inte kunde vinna tillämpning utan att staten då skulle svara för dessa kostnader.

Med det grundläggande synsätt som Högsta domstolen sålunda anlagt blir det av betydelse i det nu aktuella fallet, om bolaget redan i tingsrätten gjort allt det kun-

nat för att undvika konkursbeslutet. Det bör vid denna bedömning inte beaktas i vad mån bolaget genom bristfällig bokföring, underlåtenhet att tidigare begära om- eller överprövning av skattebeslut eller på annat sätt före konkursansökan har ansvar för den uppkomna situationen. Det som under handläggningen av konkursansökningen, som ingavs den 29 maj 1998, kan betraktas som bolagets bristande uppträdande för att undvika konkursbeslutet är då dröjsmål till sommaren samma år med att begära den omprövning som senare ledde till att konkursansökningen avslogs efter resning. Att bolaget, enligt uppgift på grund av ett akut sjukdomsfall, uteblev från den femte förhandling i konkursärendet i samband med vilken tingsrätten meddelade konkursbeslutet, bör däremot inte tillmätas någon betydelse, eftersom bolagets inställning måste ha varit känd och tingsrätten haft att pröva konkursansökningen på den föreliggande utredningen. Inte heller kan det anses vara negativt för bolaget att detta inte överklagade konkursbeslutet då det knappast kunnat räkna med en framgång med detta innan skattemyndigheten gjort sin omprövning.

Det kan visserligen inte uteslutas att den tidsutdräkt på någon månad för vilken bolaget således kan anses svara medfört viss fördröjning av avgörandet av skattemyndighetens omprövningsärende men i belysning av att detta inte avgjorts förrän ett och ett halvt år senare, i februari 2000, framstår inte bolagets inledande brist på agerande som något som bör läggas bolaget till last. Det skäl som ligger till grund för kostnadsansvarsregeln enligt 2 kap. 25 § konkurslagen har därför inte här någon egentlig större bärkraft än i den situation som förelåg i 1998 års rättsfall. Med hänsyn härtill bör inte överklagandet bifallas.

Överklagandet skall alltså avslås.”